

פרשת לך לך — ניסיון לך לך

נאמר בפרשה: "ויאמר ה' אל אברהם: לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, אל הארץ אשר ארצך" (יב א).

שנינו במסכת אבות (ה ג): "עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם, להודיע כמה חיבתו של אברהם אבינו", ונחלקו רבותינו הראשונים מהו הניסיון הראשון: לדעת רבנו עובדיה מברטנורא, הניסיון הראשון הוא הניסיון שבו השליך נמרוד את אברהם לכבשן האש באור כשדים. אבל הרמב"ם לא מנה את הניסיון הזה, מכיוון שהוא לא כתוב בתורה. לדעתו, מניין עשרת הניסיונות מתחיל בניסיון של "לך לך": הציווי לעזוב את ארצו ומשפחתו וללכת לארץ כנען.

בין הניסיון הראשון הכתוב בתורה לבין הניסיון האחרון, ניסיון העקידה, יש כמה קווי דמיון: בשניהם אומר ה' לאברהם: "לך לך". "לך לך מארצך... אל הארץ אשר ארצך" – בניסיון הראשון; "ולך לך אל ארץ המצרים, והעלהו שם לעלה על אחד הקרים אשר אמר אליך" – בניסיון האחרון (כב ב).

ניסיון הוא כמו הליכה: כמו שההליכה מקדמת את האדם מנקודת המוצא אל היעד, כך הניסיון מקדם מבחינה רוחנית את האדם מהמקום שבו הוא מצוי לפני הניסיון אל עבר היעד הרוחני שאליה יש לחתור.

ומדוע נאמר לאברהם "לך לך" ולא רק "לך"?

מפרש רש"י שהציווי "לך" – פירושו: עזוב את ארצך ואת מולדתך, והמילה "לך" נוספה כדי לומר לאברהם שהליכתו למקום חדש תועיל לו: להנאתך ולטובתך, שתזכה לבנים, לעושר ולשם טוב. שואל ר' חיים בן עטר, בעל "אור החיים": אם מובטח לאברהם שכר כה גדול, איזה ניסיון זה לאברהם? הרי כל אדם היה עוזב את ארצו כדי לקבל שכר גדול כזה! ותשובתו היא, שזה מה שמלמדנו הכתוב בהמשך: "ויאלף אברהם פאשר דבר אליו ה'" (יב ד), שאברהם הלך רק בגלל הרצון לקיים את דבר ה', ולא בגלל טובות ההנאה שהובטחו לו.

דבר דומה מצאנו אצל אהרון הכהן. אהרון קיבל את התפקיד החשוב של הדלקת הנרות במשכן, וכך נאמר בפרשת בהעלותך: "ניעש כן אהרן, אל מול פני המנורה העלה נרותיה, פאשר צוה ה' את משה" (במדבר ח ג).

גם כאן שאלו המפרשים: מדוע יש לשבח את אהרון שעשה את מה שציווה אותו ה'?

ופירש ה"אור החיים": להודיע שבחו של אהרון, שהדליק את הנרות לא בשביל הכבוד שיש בכך, אלא לעשות את רצון ה'.

גם אנו יכולים ללמוד מכאן שעל אף שהמצוות הם לטובתנו, וכמו שכתוב בחומש דברים (ו כד): "נִצְנְנוּ ה' לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאַה אֶת ה' אֱלֹהֵינוּ, לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיֵּינוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה", ראוי שנקיים את המצוות מאהבת ה', לשם שמיים.

ולא רק מצוות, אלא אפילו פעולות סתמיות שאינן דתיות – ראוי שאדם יעשה אותן לשם שמיים, ובכך לקדש את כל מעשיו. וכך כתב הרמב"ם (הלכות דעות פרק ג הלכה ג) שהעושה כל מעשיו לשם שמיים, כגון שאוכל ושותה וישן, כדי שיהיה גופו בריא וחזק לעבודת ה' ולקיום המצוות – אדם זה עובד את ה' בכל רגע משעות היום, כי גם מעשי הרשות שלו נחשבים כמצנה.

רבי אלחנן וסרמן סיפר על רבו, רבי ישראל מאיר הכהן, ה"חפץ חיים", שקיים את דברי הרמב"ם, וכל דבר שעשה היה רק לשם שמיים. לדוגמא, הוא סיפר, שכאשר היה צריך ה"חפץ חיים" לחתום על קבלה, בטרם הטביל את הקולמוס בדיו, הוא היה אומר: "לשם ה' יתברך".

יהי רצון ונזכה שכל מעשינו יהיו לשם שמיים.